

УДК 336.71:336.76:365.35 (477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.210.366-372>**Устименко В.В.**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Ustymenko Vladyslav

Oles Honchar Dnipro National University

<https://orcid.org/0009-0000-1111-7907>**Джусов О.А.**

доктор економічних наук

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Dzhusov Oleksii

Dr. of Economic Sc.

Oles Honchar Dnipro National University

<https://orcid.org/0000-0001-8600-4122>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

У даній статті проаналізована нормативно-правова база діяльності недержавних пенсійних фондів, їх структура функціонування та особливості інвестиційної діяльності. Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю пошуку альтернативних шляхів забезпечення належного рівня соціального забезпечення в умовах зростаючого дефіциту бюджету України.

Одним з таких шляхів є розвиток недержавних пенсійних фондів, діяльність яких регулюється діючим Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та іншими нормативно-правовими документами.

Принциповою відмінністю недержавних пенсійних фондів від діючої пенсійної системи є можливість накопичення вкладів протягом певного періоду та отримання дивідендів після настання пенсійного віку. Крім того дані накопичення можуть бути інвестовані у різні об'єкти, що може значно збільшити їх вартість.

Однак, незважаючи на значну перспективність, українці ще у досить незначній мірі користуються послугами недержавних пенсійних фондів, що у свою чергу пов'язано з низьким рівнем фінансової освіти, та досвідом шахрайських махінацій які були використані проти українців у минулому.

Для дослідження інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів було застосовано ABC та XYZ аналіз. У результаті яких були виявлені найбільш привабливі нині об'єкти інвестицій.

Потребують подальшого дослідження механізми розвитку недержавних пенсійних фондів, а саме: управлінської структури, пошук нових та вдосконалення діючих інструментів інвестування, оптимізація діючої законодавчої бази. Необхідне висвітлення недержавних пенсійних фондів як одного з інструментів економічного реформування України у післявоєнний період.

У перспективі своєї діяльності недержавні пенсійні фонди мають замінити собою діючу пенсійну систему. Накопичення пенсій має стати особистою справою кожного громадянина. Для цього необхідно розвинути систему фінансової освіти, яка має бути впроваджена одночасно як додаткові курси для бажаних, так і для обов'язкового вивчення у шкільних та університетських програмах.

Для підвищення рівня довіри до недержавних пенсійних фондів має бути чітка структура публічної підзвітності таких організацій.

Необхідне вивчення та практичне залучення вже відомих світових практик діяльності недержавних пенсійних фондів, що у свою чергу сприятиме як розвитку фондів, так і залученню додаткових інвестицій.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання результатів дослідження економістами-практиками для розрахунку економічної привабливості об'єктів інвестицій.

Ключові слова: недержавні пенсійні фонди, інвестиції, фінансові інструменти, ABC – аналіз, пенсійна система.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF INVESTMENT ACTIVITY OF NON-STATE PENSION FUNDS

The construction of an effective social protection system is one of the most important tasks of a socially oriented state. A high level of social security has been achieved by a number of European countries. Ukraine, which is only beginning its path toward attaining high standards of social protection, is currently in an extremely difficult socio-economic situation caused by the full-scale war against the Russian Federation. Undoubtedly, this situation directly affects the

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Устименко В.В., Джусов О.А., 2026

provision of mandatory pension payments. Even under current wartime conditions, society receives signals from executive authorities that the sustainability of pension payments is under serious threat due to the growing budget deficit.

One of the alternative ways to ensure an adequate level of pension benefits and reduce budgetary pressure is the development of non-state pension funds. The prospects of non-state pension funds are also associated with their capacity to expand investment instruments. The accumulation and investment of pension assets can contribute to Ukraine's post-war economic recovery. These arguments determine the relevance and timeliness of the chosen research topic.

The purpose of the study is to analyze the theoretical factors of the formation and development of non-state pension funds in Ukraine and to identify the most attractive investment objects under current conditions.

To achieve the research objectives, a combination of research methods was applied, including theoretical analysis and synthesis. The legislative framework governing the formation and functioning of non-state pension funds was examined. In addition, a literature review was conducted to assess the current state of research on this topic by domestic scholars.

To analyze the investment activity of non-state pension funds, ABC and XYZ analyses were employed, which made it possible to identify the most attractive investment objects at present.

The results of the study indicate that government securities and cash assets are currently the most effective investment instruments, while real estate investments are the least attractive due to the high risks associated with ongoing military hostilities. This trend clearly reflects the current economic conditions and social sentiment in Ukraine. Society demonstrates a cautious approach to investing in assets that may be significantly damaged during military operations, which encourages the search for investment methods and instruments capable of preserving value under conditions of heightened uncertainty.

One of the main conclusions of the study is the necessity to improve the existing system of non-state pension fund operations, particularly through the development of the legislative framework, the expansion of the investment portfolios of non-state pension funds, and the introduction of a progressive interest accrual system. Further research and adaptation of existing international best practices in the functioning of non-state pension funds are also required.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying the obtained results in further research on the activities of non-state pension funds, as well as in their use by practicing economists. The findings may serve as a basis for analyzing the investment attractiveness of various financial instruments.

Keywords: non-state pension funds, investments, financial instruments, ABC analysis, pension system.

JEL classification: G23, H55, E22, G11.

Постановка проблеми. Соціальний захист є ознакою високорозвиненої соціально-орієнтованої держави. Головною метою такої держави є добробут її громадян, людське життя є основною її цінністю. У Європі прикладами таких держав є скандинавські країни (Данія, Норвегія, Швеція, Фінляндія). Традиційно ці країни знаходяться у першій десятці європейських країн за рівнем щастя. Мають низький відсоток бідності та безробіття серед населення. Таких показників вдалося досягти завдяки високим соціальним витратам у структурі ВВП, (25–29%), у той час як середні соціальні витрати у структурі ВВП країн ЄС складають 19–20%.

Одним із складників соціальної політики є виплата пенсійного забезпечення. Пенсія (від лат. слова «pensio») – платіж. Це постійна грошова виплата у системі соціального матеріального забезпечення, яка проводиться у встановленому державою порядку з метою забезпечення пенсійного страхування визначених категорій населення.

Україна, яка лише знаходиться на своєму шляху становлення як соціально-орієнтована держава, зараз у вкрай важкому економічному становищі, пов'язаним з повномасштабною війною з російською федерацією. Забезпечення соціальних гарантій ускладняється підвищенням витрат на ведення військових дій. Тому наразі критично важливо знаходити альтернативні економічні шляхи забезпечення соціальних гарантій. Одним з таких напрямів є створення і функціонування недержавних пенсійних фондів.

Недержавні пенсійні фонди є інструментами економічного середовища покликаними не лише

підтримувати належний рівень соціального захисту, а і залучати фінансові ресурси населення, формуючи активи які зберігають свою вартість та утворюють додаткову дохідність.

Складність функціонування недержавних пенсійних фондів пов'язана з низьким відсотком довіри населення до різного роду фондів та інших фінансових інструментів накопичення і примноження економічних активів, відсутність належної фінансової освіти серед молоді та старшого населення.

Недовіра і слабка розвиненість фінансових інструментів накопичення викликана значною кількістю фінансових махінацій з фондами різного роду з якими стикнулися українці у 1990х – початку 2000 рр.

Недержавні пенсійні фонди є перспективним інструментом соціально-економічного розвитку який має на меті реформувати сучасну систему накопичення фінансових активів, зменшити навантаження на традиційну пенсійну систему України, примножити інвестиції у фінансові інструменти.

Процес функціонування недержавних пенсійних фондів є актуальною тематикою наукових робіт і статей сучасних вітчизняних і закордонних вчених. Дослідження даної теми є поєднанням економічних, соціальних, фінансових і демографічних даних, адже усі вони в тій чи іншій мірі впливають на розвиток недержавних пенсійних фондів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Діяльність недержавних пенсійних фондів як інституційного інвестора знаходиться у фокусі уваги багатьох вітчизняних вчених і економістів-практиків.

Аналізуючи діяльність недержавних пенсійних

фондів, у першу чергу необхідно звернути увагу на законодавчу базу діяльності недержавних пенсійних фондів, а саме Закони України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [3], «Про банки і банківську діяльність», «Про інститути спільного інвестування». У даних документах наведено основні принципи функціонування недержавних пенсійних фондів. Розвиток недержавних пенсійних фондів у період економічних потрясінь прогнозував у своїх працях Алексеєнко Л. [1]. Законодавчі засади діяльності недержавних пенсійних фондів у своїй праці досліджує Пікус Р. [6]. Структуру недержавних пенсійних фондів та особливості їх функціонування аналізують у своїх працях Мацук З., Румик І., Мудренко Н. [4, 5, 7]. Інвестиційну функцію недержавних пенсійних фондів розглядає у своїй роботі Шовкопляс Г. [2]. Актуальні дані по діяльності недержавних пенсійних фондів проілюстровано у підсумках розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення [8].

Таким чином, можна констатувати, що діяльність недержавних пенсійних фондів, їх функції, у тому числі інвестиційна, є актуальною темою досліджень сучасних вітчизняних вчених та економістів – практиків. Питання законодавчої основи та структури функціонування недержавних пенсійних фондів є досить висвітленими та дослідженими у наш час.

Проаналізувавши наявну методологічну базу досліджуваної тематики, були виокремлені наступні не вирішені аспекти, які формулюють наукову проблематику: відсутність актуального аналізу структури інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів з урахуванням її особливості в умовах сучасної соціально-економічної турбулентності в Україні. У тому числі не вирішеним залишається питання ідентифікації інвестиційно привабливих активів в умовах поточної соціальної, політичної, економічної нестабільності. Що зумовлюють ризики як часткового пошкодження так і повної втрати активів.

Мета статті полягає у теоретичному дослідженні особливостей інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів. У даному дослідженні проаналізовано законодавчу базу діяльності недержавних пенсійних фондів (НПФ), наведено визначення недержавних пенсійних фондів, розглянуто структуру недержавних пенсійних фондів, ключовим завданням дослідження є аналіз недержавних пенсійних фондів, як інституційних інвесторів та визначення фінансових інструментів, які наразі є найпривабливішими для включення їх в інвестиційні портфелі недержавних пенсійних фондів.

Методи дослідження. Вирішення поставлених завдань потребувало використання різних методів дослідження, зокрема: аналізу та синтезу – для аналізу нормативно-правової бази та оцінки різних підходів до визначення поняття і системи діяльності недержавних пенсійних фондів; метод опису – для бібліографічного огляду сучасних досліджень обраної проблематики; порівняльний метод – для аналізу інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів та виокремлення найбільш інвестиційно привабливих інструментів.

Виклад основних результатів дослідження. Нині

в умовах складної політичної, демографічної, соціальної, та економічної ситуації в Україні спричиненої спочатку російською агресією на території Криму та Донбасу у 2014 р., потім епідемією Covid-19 у 2020-2022 рр., і триваючою повномасштабною війною, що розпочалася у лютому 2022 р., питання забезпечення соціальних виплат є одним з ключових для державних фінансових структур. Задля зниження рівня дефіциту бюджету, вчені та економісти-практики шукають альтернативні шляхи забезпечення соціальних гарантій. У контексті даної ситуації зростає роль недержавних пенсійних фондів.

Зростання актуальності недержавних пенсійних фондів зумовлено потрясіннями не лише економіки України, а і світової економіки загалом. Ще на початку 2021 р. Л. Алексеєнко прогнозував, що внаслідок пандемії Covid-19 у 2020 р. світові обсяги виробництва у найближчі п'ять років скоротяться щонайменше на 28 трлн. дол. США, враховуючи до цього і рівень зростання військової напруги у світі, можна стверджувати, що наведені дані є досить оптимістичними, і реальна цифра може бути значною більшою. У даному контексті для світових держав загалом, і для України зокрема, гостро постає питання скорочення бюджетних видатків на соціальну сферу, до якої відноситься і пенсійне забезпечення [1, с. 22].

Наразі в Україні будується трирівнева система пенсійного забезпечення, структура наведена на рис. 1.

Відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [3], недержавний пенсійний фонд (НПФ) це – юридична особа, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному законами України порядку [4, с. 44].

Регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів здійснюється згідно Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [3; 5, с. 31], законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, законів України «Про банки і банківську діяльність», «Про інститути спільного інвестування», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», та інших нормативно-правових документів прийнятих у відповідності до закону України [6].

Відповідальність за регулювання ринку недержавного пенсійного забезпечення лежить на двох основних органах, а саме Національному банку України, та Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку [6].

На відміну від діючої пенсійної системи, де обов'язкові сплати до державного пенсійного фонду спрямовуються на виплати діючим пенсіонерам, у недержавному пенсійному фонді діє система накопичення з капіталізацією внесків вкладників. Тому розмір пенсії залежить від розміру вкладів і терміну за який вони здійснювалися, а також від фінансових інструментів у які вони були інвестовані [4, с. 31].

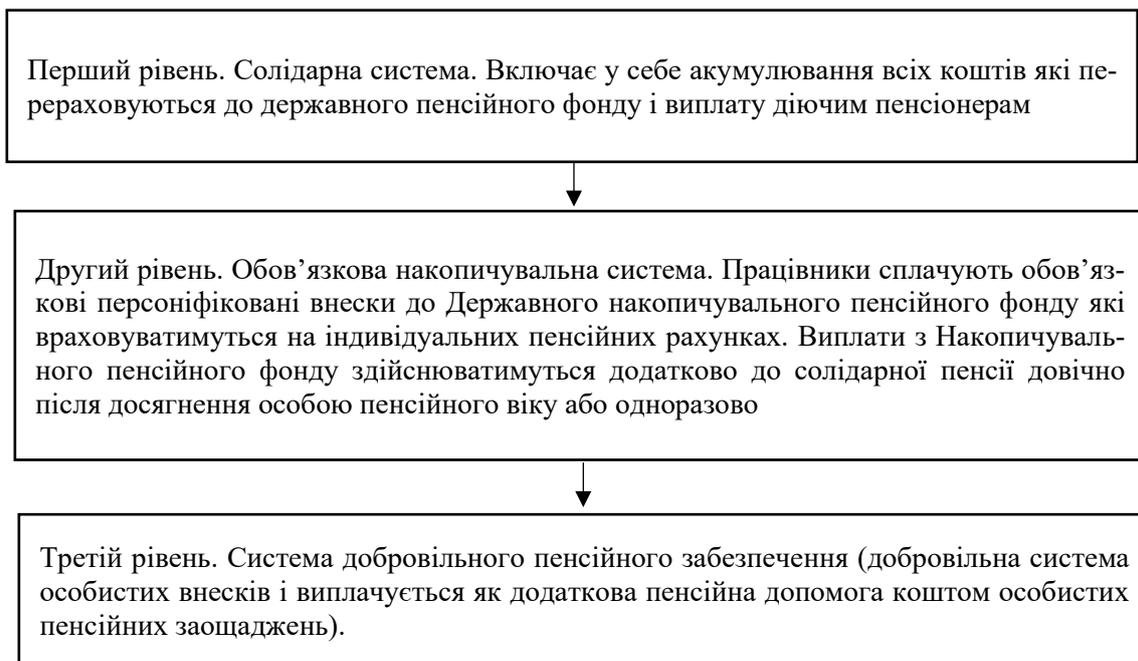

Рис. 1. Рівні пенсійної системи України
 Джерело: складено авторами на основі [2, с. 141].

Система недержавного пенсійного забезпечення функціонує на основі добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень. У перспективі це має не лише знизити рівень навантаження на традиційну солідарну пенсійну систему України, а сприяти формуванню інвестиційних ресурсів для економіки України, що є особливо важливим у контексті післявоєнного функціонування економіки України та забезпечення належного рівня соціальних гарантій.

Учасниками недержавних пенсійних фондів можуть бути як громадяни України, так і особи без громадянства. Участь у недержавному пенсійному фонді є добровільною, крім випадків передбачених законом [3].

Структура обслуговування недержавних пенсійних фондів складається з кваліфікованих юридичних осіб.

Адміністратор НПФ – займається укладанням договорів, проводить аналітичну роботу діяльності фонду, контролює обсяг накопичень, нарахувань, виплат учасникам [5, с. 31].

Особи, що здійснюють управління активами – забезпечують примноження пенсійних коштів шляхом їх інвестування в різні фінансові інструменти (акції, облігації, депозити) відповідно до вимог законодавства [5, с. 31].

Зберігач – банківська установа, що контролює дотримання таких вимог, провадить операції з перерахування пенсійних коштів та забезпечує їх зберігання [5, с. 31].

Кошти вкладників є їх власністю і можуть бути використані ними після досягнення необхідного віку (пенсійного). Передбачається також можливість успадкування цих коштів [5, с. 32].

Економічна система діяльності НПФ представлена наступним складниками: отримання вкладів, їх

зберігання та інвестування у фінансові інструменти, виплата грошових зобов'язань фонду [5, с. 32].

За час своєї діяльності недержавні пенсійні фонди ще не набули належного рівня популярності серед населення України. Причиною такого стану речей є, як низький рівень фінансової освіти населення, так і недовіра до різного роду фондів накопичення, яка стала логічним наслідком великої кількості шахрайських махінацій над українцями у минулі періоди. У 2021 році учасниками недержавних пенсійних фондів було 890,7 тис. осіб, що складало лише 5,1% від визначеної Держстатом на той період працездатної кількості населення України [7, с. 64].

Відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» НПФ поділяються на три види, а саме.

— Відкриті, засновниками є одна або кілька юридичних осіб.

— Корпоративні, засновником є роботодавець, або кілька юридичних осіб – роботодавців. Учасниками таких фондів можуть бути виключно особи, пов'язані трудовими відносинами із засновником.

— Професійні, засновниками таких фондів є професійні спілки або об'єднання роботодавців. Учасниками є фізичні особи, які пов'язані за родом діяльності.

Нині недержавні пенсійні фонди виконують три основні функції, а саме: фінансова, інвестиційна, соціальна.

Сутність інвестиційної функції НПФ полягає у можливості накопичення інвестиційних ресурсів, які у майбутньому можуть стати інструментом економічного розвитку [7, с. 140].

Як відомо, інвестиція – це вкладення грошових коштів, або певних майнових ресурсів, з метою отримання доходу. НПФ виступають як інституційні інвестори, об'єднуючи у собі можливості як інвестора, так і

організатора процесу інвестицій. Завдяки інноваційним підходам до процесу управління інвестиціями, НПФ позиціонуються як перспективний фінансовий об'єкт для накопичення капіталу пенсійних виплат, у свою чергу зменшуючи навантаження на державний бюджет України у секторі соціального забезпечення.

Ефективність інвестування великою мірою залежить від правильно побудованої інвестиційної політики, або вмісту інвестиційного портфеля, тобто фінансових інструментів, у які були вкладені кошти з метою отримання прибутку у розрахунку на підвищення їх цінності через певний час. До основних принципів інвестиційної політики можна віднести наступні:

- Різноманіття, кошти вкладають у активи різного роду, задля зниження рівня ризику втрати.
- Прибутковість, вкладені кошти мають працювати задля створення дохідної частини інвестицій.
- Ліквідність, необхідне забезпечення можливості виведення коштів з вкладень у будь-який період часу.
- Обмеження ризиків, кошти мають вкладатися у перевірені активи.

Об'єктами інвестицій у недержавних пенсійних фондах є:

- Акції.
- Банківські депозитні рахунки.
- Банківські метали.
- Грошові кошти.
- Державні облігації.

Важливим аспектом інвестиційної діяльності є безпека коштів і досягнення певного рівня дохідності. Дуже важливо, щоб відсоток доходу за інвестиціями перевищував рівень інфляції у країні, при цьому різниця між цими відсотками і складає частину фінансових нагромаджень.

Досягнення необхідного рівня безпеки коштів

практично неможливе без диверсифікації інвестиційного портфеля. Різноманітність вкладів сприяє розширенню інвестиційного портфеля, отже навіть якщо один з вкладів виявиться невдалим, витрати можуть бути компенсовані за рахунок дохідності від інших об'єктів інвестицій.

На вибір об'єкту інвестицій впливає ряд факторів, їх можна розділити на макроекономічні та мікроекономічні.

Макроекономічні фактори стосуються економічного, соціального, політичного, військового, демографічного впливу.

До мікроекономічних чинників відносяться: рівень попиту- пропозиції на об'єкт інвестиції, залежність об'єкта інвестицій від рівня інфляції, рівень безробіття.

Нині спостерігається тенденція до поєднання впливів макро- та мікроекономічних чинників. Україна знаходиться у стані війни, рівень розвитку економіки дуже низький, підвищується рівень безробіття і рівень інфляції. Знижується попит на такі об'єкти інвестицій як об'єкти нерухомості, банківські метали та інші. Натомість підвищується попит на державні облігації, цінні папери та грошові кошти.

У процесі дослідження обраного питання доцільно проаналізувати які об'єкти інвестицій нині є привабливими для недержавних пенсійних фондів.

Як інструмент аналізу інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів використано ABC – аналіз наведений у табл. 1. Суть аналізу полягає у поділі ресурсів за трьома групами А, В, С. Найбільш важливою є група А, яка є найменшою (приблизно 20% від загальної кількості), але вона формує 80% дохідності. Тобто можна констатувати, що даний аналіз побудований на принципі Парето. Для побудови ABC аналізу використано підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.03.2024.

Таблиця 1

ABC – аналіз інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів за I квартал 2024 року

Інвестиційні активи	Вартість, млн. грн.	Частка, %	Група аналізу
Державні цінні папери	2528,85	49,7	А
Грошові кошти розміщені на депозитних рахунках	2172,21	42,4	А
Облігації підприємств	195,8	4,2	В
Дебіторська заборгованість.	68,5	0,7	В
Акції	42,9	0,8	С
Об'єкти нерухомості	41,4	0,8	С
Банківські метали	23,4	0,5	С
Облігації внутрішніх місцевих позик	11,6	0,6	С
Інші інвестиції	11,8	0,8	С

Джерело: складено авторами на основі [8].

Отже, як бачимо з отриманих даних, найбільш популярними інвестиційними активами на даному етапі є державні цінні папери, такі як ОВДП та депозити, вони відносяться до групи А. Групу В склали облігації підприємств емітентами яких є резиденти України та дебіторська заборгованість. У структурі активів ця група є посередньою. Групу С склали акції, об'єкти нерухомості, банківські метали, облігації внутрішніх місцевих позик та інші інвестиції. За результатами проведеного

аналізу можна сформулювати висновок, що найперше, на що орієнтується вкладник це безпека коштів, тому наприклад об'єкти нерухомості є нині одним з найменш привабливих для інвестицій, і це можна пояснити активними ворожими бомбардуваннями території України. Цінні папери та грошові кошти, навпаки підвищують свою цінність та прибутковість, тому є привабливими для інвестора. Менш привабливими для вкладника є акції та облігації підприємств. Вочевидь

причиною є відносно низький рівень обізнаності про цей інвестиційний інструмент та загальна недовіра населення до облігацій різного роду через значну кількість пов'язаних з ними шахрайських схем у минулому.

Продовженням ABC – аналізу є XYZ – аналіз.

Даний аналіз дозволить визначити стабільність інвестиційних активів за допомогою коефіцієнту варіації. Аналіз даних показників наведених у табл. 2 дасть змогу визначити, які об'єкти інвестицій є стабільними. Для розрахунку використані дані за 2023-2024 рр.

Таблиця 2

XYZ – аналіз інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів за 2023-2024 рр.

Інвестиційні активи	Фактичне відхилення (+;-),%	Стандартне відхилення (+;-),%	Група
Державні цінні папери	31,1	5	X
Грошові кошти	19,2	8	X
Облігації	-33,4	20	Y
Дебіторська заборгованість	27	15	Y
Акції	-3,2	30	Z
Нерухомість	-62,7	45	Z
Цінні метали	59,6	35	Z

Джерело: складено авторами на основі [8].

За результатами проведеного дослідження, можна скласти наступні висновки, щодо інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів. Групу X складають економічні стійкі активи з незначним рівнем коливанням. Нині вони є фундаментальними при формуванні інвестиційного портфеля. Сюди відносяться державні цінні папери та грошові кошти. Незначне відхилення, до 10% говорить про надійність і передбачуваність такого виду активів.

У групі Y маємо відносно стабільні активи з коливанням на рівні 15-20%. До цієї групи належать облігації і дебіторська заборгованість. Нині вкладення у такі види активів супроводжується певними ризиками, особливо помітним є зниження попиту на облігації.

До групи Z відносяться активи з високим рівнем ризику і нестабільності, їх коливання складають більше 20%. Результат вкладу у такі активи нині є досить непередбачуваним через високі коливання на ринку акцій і цінних металів і можливістю руйнування або повної втрати актива у секторі нерухомості. Це пов'язано з макроекономічною ситуацією, оскільки в Україні продовжується повномасштабна війна, що супроводжується падінням економічних показників різного рівня, від погіршення демографічної ситуації до тимчасової втрати покладів корисних копалин і об'єктів інфраструктури. Дані фактори прямо впливають на можливість державного соціального забезпечення, що у свою чергу підвищує актуальність розвитку системи недержавного пенсійного страхування та інвестиційних інструментів недержавних пенсійних фондів.

Висновки. У процесі дослідження було проаналізовано поняття недержавних пенсійних фондів та їх значення як в економіці України загалом, так і їх місце у пенсійній системі України. Досліджено законодавчу базу діяльності недержавних пенсійних фондів, а саме на які закони чи інші нормативно-правові документи

спирається їх діяльність.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю пошуку шляхів стабілізації рівня бюджетних виплат в умовах нестабільної політичної та економічної ситуації.

Однією з функцій недержавних пенсійних фондів є інвестиційна, що визначає НПФ як інституційного інвестора. Дана функція дає можливість акумулювати кошти вкладників та вкладати їх у фінансові інструменти, задля збереження їх вартості та подальшого примноження. На рівень інвестицій у свою чергу впливають макро- та мікроекономічні чинники.

Завдяки проведеному ABC-XYZ аналізу виявлено які об'єкти інвестицій нині є найбільш привабливим для інвестора. Одним з основних чинників які є важливими для інвестора при виборі інвестицій є безпека вкладень. Тому за результатами аналізу визначено, що нині найпривабливішими об'єктами інвестицій є державні цінні папери та грошові кошти розміщені на депозитних рахунках, їх ключовою перевагою у порівнянні з іншими об'єктами інвестицій є державні гарантії. Найменш привабливими нині є нерухомість та акції компаній. Адже, в Україні продовжується війна, і об'єкти інвестицій можуть зазнати пошкодження, що у свою чергу може призвести до втрати коштів.

Діяльність недержавних пенсійних фондів є перспективною складовою розвитку економіки України, акумулювання інвестиційних ресурсів у післявоєнному майбутньому може стати одним з ключових факторів відбудови України, тому дана тема досліджень є нині актуальною серед вчених, і на думку авторів не втрачатиме своєї актуальності ще довгий період часу, оскільки прямо впливає на складники економіки України, а саме забезпечення соціальних гарантій, та інвестиційну привабливість.

Список використаних джерел:

1. Алексеенко, Л. (2021). Накопичувальна система пенсійного забезпечення в Україні : теоретико-прикладний дискурс. *Фінанси і кредит*, № 1(99). С. 22–32. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.01.022>
2. Шовкопляс Г. (2020). Інвестування через недержавні пенсійні фонди як окрема форма інвестиційної діяльності в Україні. *Публічне право*, С. 140–146. DOI: <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2020-39-15>

3. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України № 1057-IV. від 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
4. Мацук З. (2021). Недержавні пенсійні фонди: прагматика та проблематика діяльності в Україні. *Фінанси і кредит*, № 3. С. 41–52. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.041>
5. Румик І., Кузьмінський В., Костильова В. (2023). Особливості функціонування недержавних пенсійних фондів. *Вчені записки Університету «КРОК»*, № 2. С. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-29-37>
6. Пікус Р., Третяк О. (2024). Перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні. *Економіка та суспільство*, Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-17>
7. Мудренко Н., Дегтярьова Н. (2023). Недержавні пенсійні фонди: проблеми та перспективи розвитку. *Фінансові аспекти підтримки економіки в умовах глобальних конфліктів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та дослідників*, (Київ, 5 трав. 2023 р.). Київ: КНЕУ, С. 64–65. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/41590>
8. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.03.2024. (2024). Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/npf_1_kv-2024.pdf
9. Апальков С., Бененсон О., Булатова О., Волкова Н. (2021). Глобальна економіка: актуальні проблеми та вектори розвитку: монографія. Дніпро: ДНУ. URL: https://www.researchgate.net/publication/366094501_Globalna_ekonomika_aktualni_problemi_ta_vektori_rozvitku_Monografia
10. Гринько Т.В., Джусов О.А. (2023). Дослідження інвестиційних властивостей цінних паперів біржового фонду технологічних компаній. *European Journal of Management Issues*, № 31(3). С. 153–159. DOI: <https://doi.org/10.15421/192313>

References:

1. Alekseienco, L. (2021). Nakopychuvanna systema pensiinoho zabezpechennia v Ukraini: teoretyko-prykladnyi dyskurs [The funded pension system in Ukraine: theoretical and applied discourse]. *Finance and Credit*, No. 1(99). Pp. 22–32. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.01.022> [in Ukrainian].
2. Shovkopliias, H. (2020). Investuvannia cherez nederzhavni pensiini fondy yak okrema forma investytsiinoi diialnosti v Ukraini [Investing through non-state pension funds as a separate form of investment activity in Ukraine]. *Public Law*, Pp. 140–146. DOI: <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2020-39-15> [in Ukrainian].
3. Pro nederzhavne pensiine zabezpechennia [On non-state pension provision]: Law of Ukraine No. 1057-IV. dated 01.01.2025. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text> [in Ukrainian].
4. Matsuk, Z. (2021). Nederzhavni pensiini fondy: prahmatyka ta problematyka diialnosti v Ukraini [Non-state pension funds: pragmatics and problems of activity in Ukraine]. *Finance and Credit*, No. 3. Pp. 41–52. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.041> [in Ukrainian].
5. Rummyk, I., Kuzminskyi, V., & Kostylova, V. (2023). Osoblyvosti funktsionuvannia nederzhavnykh pensiinykh fondiv [Peculiarities of the functioning of non-state pension funds]. *Academic notes of the University «KROK»*, No. 2. Pp. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-29-37> [in Ukrainian].
6. Pikus, R., & Tretiak, O. (2024). Perspektyvy rozvytku nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia v Ukraini [Prospects for the development of non-state pension provision in Ukraine]. *Economy and Society*, Iss. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-17> [in Ukrainian].
7. Mudrenko, N., & Dehtiarivna, N. (2023). Nederzhavni pensiini fondy: problemy ta perspektyvy rozvytku [Non-state pension funds: problems and development prospects]. *Financial aspects of supporting the economy in conditions of global conflicts: materials of the International Scientific-Practical Conference of Students and Researchers*, (Kyiv, May 5, 2023). Kyiv: KNEU, Pp. 64–65. Retrieved from: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/41590> [in Ukrainian].
8. Pidsumky rozvytku systemy nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia stanom na 31.03.2024. [Results of the development of the non-state pension system as of March 31, 2024]. (2024). National Securities and Stock Market Commission. Retrieved from: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/npf_1_kv-2024.pdf [in Ukrainian].
9. Apalkov, S., Benenson, O., & Bulatova, O. (2021). Hlobalna ekonomika: aktualni problemy ta vektory rozvytku [Global economy: current problems and vectors of development]: monograph. Dnipro: DNU. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/366094501_Globalna_ekonomika_aktualni_problemi_ta_vektori_rozvitku_Monografia [in Ukrainian].
10. Hrynko, T.V., & Dzhusov, O.A. (2023). Doslidzhennia investytsiinykh vlastyvostei tsinnykh paperiv birzhovoho fondu tekhnolohichnykh kompanii [A study of the investment properties of technology companies' exchange-traded fund securities]. *European Journal of Management Issues*, No. 31(3). Pp. 153–159. DOI: <https://doi.org/10.15421/192313> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 09.02.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 24.02.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 11.03.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.